

ПОПОВА Ю. М., кандидат економічних наук, доцент

Полтавська державна аграрна академія

директор Комунальної установи

«Агенція місцевого розвитку територіальних громад

Полтавського району»

СУБВЕНЦІЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ

З-поміж першочергових реформ і програм, визначених державною Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», децентралізацію визначено як спосіб відходу від централізованої моделі державного управління, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудову ефективної системи територіальної організації влади в Україні, реалізацію повною мірою положень Європейської хартії місцевого самоврядування, принципів субсидіарності, повсюдності й фінансової самодостатності місцевого самоврядування [1, с. 197]. У ході здійснення реформи децентралізації в Україні експерти виділяють такі кінцеві блоки цього процесу: формування спроможних територіальних громад і посилення ролі й відповідальності ОМС; покращення якості надання муніципальних послуг; поступова трансформація районного та обласного рівнів управління з подальшою імплементацією нової моделі державного нагляду та контролю.

Процес децентралізації має на меті формування нових потужних адміністративно-територіальних одиниць, у межах яких буде забезпечене максимально комфортне проживання для мешканців внаслідок добровільного об'єднання і концентрації усіх можливих ресурсів. При цьому одним із головних завдань об'єднання територіальних громад є

економічна результативність і досягнення мультиплікативного ефекту, коли отримані ресурси посилюють потенціал громади і стимулюють появу додаткових ресурсів, які є резервом для розвитку [2, с. 202–203, 209].

Проведене узагальнення даних Мінрегіону дає підстави відмітити позитивну динаміку утворення ОТГ протягом 5-ти років (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка формування об'єднаних територіальних громад в Україні [сформовано автором на основі: 3]

Індикатор	Рік				
	2015	2016	2017	2018	10.06.2019
Кількість ОТГ, од.	159	366	665	806	909
Кількість жителів ОТГ, млн осіб	1,4	3,1	5,6	9,1	9,6
Площа ОТГ, тис. км ²	36,5	84,2	164,1	209,4	218,7
Кількість територіальних громад, що утворили ОТГ, од.	804	1747	3124	4004	4224
Кількість необ'єднаних територіальних громад, од.	10411	9468	8091	6948	6737

Дані таблиці свідчать, що кількість ОТГ протягом 5-ти років зросла у 5,7 разів і станом на 10.06.2019 р. становила 909 одиниць. Відповідно, збільшилася кількість мешканців, що проживають в ОТГ з 1,4 млн. осіб у 2015 р. до 9,6 млн. осіб у 2019 р. – майже у 7 разів. Площа, охоплена ОТГ складає 218,7 тис. км² (збільшилася у порівнянні з 2015 р. майже у 5 разів). Станом на 10.06.2019 р. призначено перші вибори у 66 громадах; очікують рішення ЦВК про призначення перших виборів ще 34 громади [3]. Експертами складено Рейтинг областей щодо формування спроможних громад, котрий відображає, яким чином збільшується спроможність

регіону до розвитку територій. Лідерами даного рейтингу є Житомирська, Чернігівська, Хмельницька, Запорізька та Дніпропетровська області. Найнижчі позиції рейтингу посідають Львівська (20 місце), Київська (21), Кіровоградська (22), Вінницька (23) і Закарпатська області (24), що свідчить про низьку активність громад у процесах децентралізації [3]. В цілому по Україні станом на 10.06.2019 р. 29,97 % жителів територіальних громад, що не об'єднались.

В умовах децентралізації з метою державної фінансової підтримки розвитку об'єднаних територіальних громад (ОТГ) Урядом визначено порядок і умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам ОТГ, які будуть спрямовані на формування місцевої інфраструктури. Зокрема, це передбачено відповідною постановою Кабінету Міністрів № 200 [5], яка забезпечує розподіл і спрямування державних коштів на формування якісної інфраструктури ОТГ, посилення їхньої економічної спроможності та поліпшення надання послуг населенню громад.

Аналіз діючого законодавства та практики використання інфраструктурної субвенції об'єднаними територіальними громадами дозволив установити, що субвенція надається для формування інфраструктури ОТГ, що належить до комунальної власності, та спрямовується на:

1. Розроблення проектної, містобудівної та планувальної документації (стратегія сталого розвитку ОТГ, план-схема, генеральний план).
2. Підвищення якості надання адміністративних послуг, зокрема створення, модернізацію центрів надання адміністративних послуг та придбання обладнання і програмного забезпечення.
3. Створення сучасних систем організації управління громадою – комунікаційних мереж, баз даних, систем оповіщення населення.

4. Реконструкція, капітальний ремонт, переобладнання, перепрофілювання будівель бюджетних установ з метою їх використання відповідно до повноважень та потреб ОТГ з обов'язковим застосуванням енергоефективних технологій.

5. Нове будівництво, реконструкція, капітальний ремонт вулиць, доріг, мостів, переходів комунальної власності, що поліпшують доступність жителів до об'єктів та установ, у яких надаються адміністративні, соціальні та ін. послуги.

6. Закупівлю транспортних засобів для підвезення дітей до навчальних закладів, транспортних засобів спеціального призначення та комплектувальних виробів до них для комунальних підприємств, пожежної і спеціальної рятувальної техніки та пожежно-рятувального оснащення, спеціалізованих санітарних транспортних засобів для лікувальних закладів.

7. Нове будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів водопостачання та водовідведення, об'єктів поводження з відходами та рекультивацію території сміттєзвалищ тощо.

8. Здійснення інших заходів щодо об'єктів комунальної форми власності, які є важливими для посилення спроможності територіальної громади, забезпечення належного рівня безпеки та цивільного захисту.

9. Погашення в установленому законодавством порядку зареєстрованої органами Казначейства на початок бюджетного періоду бюджетної кредиторської заборгованості місцевих бюджетів, що виникла під час здійснення видатків місцевими бюджетами за рахунок коштів, отриманих з державного бюджету за програмою «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури ОТГ».

10. Будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання доріг місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах.

11. Спільне фінансування інших програм і проектів, що реалізуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів [4, 5].

При цьому головними умовами надання субвенції є:

1) спрямування субвенції на фінансування проектів згідно з планом соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади, відповідно до напрямів, визначених Постановою КМУ № 200 та умов, оформлених за формою, встановленою Мінрегіоном, та календарний план реалізації яких не перевищує 3 роки;

2) погодження поданого виконавчими комітетами міських, селищних, сільських рад ОТГ переліку проектів, видатки на які здійснюватимуться за рахунок коштів субвенції, з відповідними проектними заявками, складеними за формою, встановленою Мінрегіоном, спеціально утвореною для їх розгляду при Мінрегіоні комісією;

3) врахування потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення під час розроблення проектної документації і закупівлі транспортних засобів загального користування, шкільних автобусів тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Василюк О. Формування спроможності об'єднаних територіальних громад: кадровий аспект. *Ефективність державного управління*. 2017. Вип. 2 (51). Ч. 1. С. 197–205.
2. Марущин Ю. В. Інструменти бюджетної підтримки розвитку об'єднаних територіальних громад. *Університетські наукові записки*. 2018. № 2. С. 200–210.
3. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 10 червня 2019 р. Децентралізація. URL : / uploads/library/file/414/10.06.2019.pdf.
4. Децентралізація: урядова підтримка ОТГ. URL : <https://decentralization.gov.ua/cooperation/library>.
5. Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів від 16.03.2016 № 200 (зі змінами). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/200-2016-%D0%BF>.